Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: HE 324/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin.

Maksuaikojen pidennys

Hallituksen esityksessä esitetään velvoitetta myöntää maksuaikojen pidennystä 1.1.–30.4. välisen ajan sähkönkulutuksesta aiheutuville laskuille. KKV pitää esitettyä velvoitetta tarpeellisena, jotta muut tukitoimet ehtivät auttamaan kuluttajia. Oikeus maksuajan pidennykseen tulisi koskea myös tilanteita, jossa sähköyhtiö on siirtänyt sähkölaskusaatavansa toiselle yhtiölle tai jossa sähköyhtiön laskutus ja perintä on ulkoistettu näitä tehtäviä hoitavalle yhtiölle.

KKV kuitenkin varoittaa sähköyhtiöiden asiakaspalveluiden ruuhkautuneisuudesta ja korostaa, että maksuaikojen myöntämisen tulee sujua viivytyksettä ja kuluttajien tulee pystyä hakemaan maksuaikaa ilman kohtuutonta vaivaa. Sähköyhtiöiden tulisi varautua kuluttajien lisämaksuaikapyyntöihin riittävillä asiakaspalveluresursseilla.

Tukien kohdistuminen

Esitetty sähköhyvitys on pyritty kohdistamaan sitä tarvitseville asettamalla sähkön hintaraja, omavastuu ja tukikatto. KKV pitää pyrkimystä kohdistaa tuki sitä eniten tarvitseville hyvänä asiana.

Esityksessä kuitenkin todetaan, että suurin tuki kohdistuu korkeimmalle tulokymmenykselle. KKV huomauttaa, että tuki tulisi kohdistaa nykyistä ehdotusta paremmin esimerkiksi sitomalla tuen omavastuu ja enimmäismäärä tuen saajan asumismuotoon. Nykyisellään tuen ulkopuolelle voi jäädä vähätuloiset kerrostaloasujat, joiden sähkölasku on moninkertaistunut viime- ja toissavuodesta. Samaan aikaan tukea voi saada hyvätuloiset kuluttajat, joiden sähkölasku on eri tukien jälkeen pienempi kuin se oli vuosi sitten.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

Päällekkäisten tukien kannustinvaikutukset

Yksityishenkilöiden sähkölaskuihin on tässä esitettyjen tukien lisäksi myönnetty kotitalousvähennyksenä menevä tuki ja pienituloisten suora sähkötuki, joiden lisäksi sähkön arvonlisäveroa on alennettu. KKV kiinnittää huomiota päällekkäisistä tuista seuraavaan tilanteeseen, jossa kuluttajan sähkölasku voi olla tänä talvena pienempi kuin viime talvena, vaikka sähkön hinta olisi korkeampi. Esimerkiksi sähkön hinnan ollessa keskimäärin 20 c/kWh ja kulutuksen ollessa keskimääräisen omakotitalon verran 2500 kWh/kk, saa kotitalous koko tukiajan 2000 € suuruiseen sähkölaskuunsa tukea noin 912 €. Samalla kulutuksella viime talven marras-helmikuun keskimääräisillä hinnoilla on sähkölaskun suuruus ollut 1445 €.

Eri tukimuotojen ei tulisi poistaa kohonneesta hinnasta syntyvää kannustinta vähentää sähkön kulutusta, koska Suomi on tilanteessa, jossa sähkön tarjonnasta on pulaa. Lyhyellä aikavälillä tehokkain tapa vaikuttaa sähkön hintaan on pyrkiä laaja-alaisesti vähentämään sähkönkulutusta siellä missä se on mahdollista.

Tuen määräytymisperuste

Tuki määräytyy aiemman kulutuksen perusteella, jolloin sillä ei ole merkittäviä kannustinvaikutuksia eikä sen pitäisi lisätä sähkönkulutusta. Tuesta viestittiin kuitenkin jo joulukuun aikana, joten on mahdollista, että tuki aiheutti joulukuun lopussa sähkönkulutuksen lisääntymistä.

Hallituksen esityksen mukaan tammi- ja helmikuun tuen määrä määräytyisi tammikuun hinnan perusteella. KKV huomauttaa, että sähkön hinta voi vaihdella merkittävästi eri talvikuukausien välillä. Mikäli tammikuun sähkön hinta tulee olemaan alhainen, mutta helmikuussa taas erittäin korkea, ei tuen määrä helmikuussa tule vastaamaan sen tarkoitusta esimerkiksi niiden kuluttajien kohdalla, joilla on pörssisähkösopimus. Helmikuun tuen määrän pitäisi KKV:n näkemyksen mukaan perustua helmikuun hintatasoon.

Varautuminen poikkeustilanteisiin

Esityksen ongelmat ja esityksen valmistelun kiireellisyys osoittaa, että valtionhallinnon tulee pystyä paremmin varautumaan poikkeustilanteiden varalle. KKV esittää, että valtionhallinnon tulee kehittää välineistö, jonka avulla voidaan jatkossa tehdä kunnollisia tukia ja tukien valmistelulle on varattava riittävä valmisteluaika.

Jan Jääskeläinen
tutkimusohjaaja

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ